

RICHARD WAGNER

PARSIFAL

Laulettava suomennos Evert Katila

Toimittanut Pekka Asikainen

1933 Suomalaisessa Oopperassa esitettiin ensimmäisen kerran "3-näytöksinen säveldraamamysterio" Parsifal. Laulettavan suomennoksen teki musiikkiarvostelijana paremmin tunnettu Evert Katila, ja sitä käytettiin vuoteen 1961 asti. Vuoden 1961 esityksissä suomennokseen on tehty korjauksia, jotka ovat ilmeisesti esitykset johtaneen Jussi Jalaksen käsialaa. Muutokset on tässä libretossa lisätty sulkuihin.

HENKILÖT:

Amfortas	baritoni
Titurel	basso
Gurnemanz	basso
Parsifal	tenori
Klingsor	basso
Kundry	sopraano
1. ja 2. Graalin ritari	tenori ja basso
Neljä knaappia	sopraano ja tenori
Kukkaistytöjä	sopraano ja altto
Graalin ritarien veljeskunta	mieskuoro
Nuorukaisia ja poikia	tenori, altto ja sopraano

I NÄYTÖS

Tapahtumapaikka Graalin alue, metsäinen seutu, varjoisa ja harras, ei kuitenkaan synkkä. Taaempana metsälampi. Aamunsarastus. Gurnemanz ja kaksi nuorta knaappia nukkuvat puun alla. Vasemmalta, ikään kuin Graalin linnasta kantautuu pasuunoiden juhlava aamufanfaari.

GURNEMANZ:

(Herää ja ravistelee knaappeja hereille.)

Hei, hei! Vartijat te, hoi, laiskurit, veltot,
no, nouskaa, onhan jo huomen!

Kutsu jo soi,

nyt polvistuin me Luojaa kaiken kiittäkäämme!

(Pojat nousevat jalkeille ja polvistuvat hiljaiseen aamurukoukseen.)

Kas niin, nyt työhön!

Kylpyyn hän käy, Amfortas. Te häntä oottakaatte.

Ma eellä kantovuotehen

jo sanantuojain käyvän nään. *(Kaksi ritaria tulee.)*

Terve! Kuin voi nyt kuningas?

Hän varhain kylpyyn kaipaa tänään.

Mut yrtti, min Gawan, tuo viisas, rohkee hälle toi,
se voiko vaivat lievittää?

TOINEN RITARI:

Oot viisas mies, sen siis arvannet?

Vain tuskat tuimemmat hälle kohta tulivat.

Yöllä ei unta saanut ja käski kylvyn valmistaa.

GURNEMANZ:

Yrteistä ei lähde lievennystä, mut viel' on toivo hällä:

on turhat kaikki ihmerohdot, nää, ne kaikk' pettävät ain'.

Vain yksi auttaa, yksi ainut.

TOINEN RITARI:

Ja ken se on?

GURNEMANZ:

Kylpyhyn nyt!

(Knaapit ovat kääntyneet katsomaan taustalle.)

TOINEN KNAAPPI:

Kas taas, se nainen ratsastaa!

ENSIMMÄINEN KNAAPPI:

Hei! Kuin liehuvi hornan hevosen harja!

2. RITARI:

Hän Kundry on?

1. RITARI:

Kai tärkeen tuopi tiedon?

2. KNAAPPI:

Jo ratsu horjuu!

1. KNAAPPI:

Siivin kiisi se!

2. KNAAPPI:

Nyt vaipuu se polvilleen.

1. KNAAPPI:

Nurmen nukkaan harjaansa lyö!

(1961: Ja jo maata harjakset lyö!)

2. RITARI:

Ja nainen maahan laskeutuu.

(Kundry ilmestyy. Merkillinen vaatetus kääritty ylös, käärmeennahkavyö roikkuu alhaalla, musta tukka löyhästi palmikoitu, kasvojen väri syvä ruskean punertava, pistävän mustat silmät välillä salamoivat, välillä liikkumattomat, kuin kuoleman kangistamat. Hän syöksyy Gurnemanzin luokse.)

KUNDRY:

Kas... tässä... lääke...

GURNEMANZ:

Rohdon mistä noudit?

KUNDRY:

Ah, kauempaa kuin sa aavistat.

Jos ei auta tää, Arabian maa ei Amfortasta auttaa voi...

Muut' en tiedä.

(Heittäytyy maahan.)

Nyt jo väsyin.

(Amfortas kannetaan näyttämölle.)

GURNEMANZ:

Siinä he kuningasta tuovat.

Voi mua! On nähdä tuskallista,

mies, ennen yksi uljaimmista

ja heimon lujan valtias

noin taudin vallassa vaikeroi!

Seis, hiljaa, seis! Että levätä sais. (1961: Hän vaikeroi.)

AMFORTAS:

Kas niin. Hyvä on! Nyt levätkää!

Ol' yö niin tuskainen,

on aamu vilpoinen!

Kun vaivaan tois vaan aallot huojennusta,

ja haihtuis pois yö synkeä, niin musta.

Gawan!

2. RITARI:

Herra! Gawan poistui taas.

Kun hänen yrteistään ei ollut lientäjäksi (1961: lievitystä)

tuskissa kuninkaan,

niin uudelleen hän etsimähän läksi.

AMFORTAS:

Mies hurja! Retkellensä tälle

hän käskyt rikkoin lähtikin!

Vaan kalliiks käy tää uhma hälle,

jos joutuu valtaan Klingsorin!

Nyt yksin häntä tahdon vuottaa, vapahtajaa, (1961: pelastajaa)

mi armon tuottaa: (1961: hän rauhan tuottaa)

"on säälein viisas", eikö niin?

GURNEMANZ:

Niin meille ilmoitit.

AMFORTAS:

"ja puhdas mies."-

Niin on, kuin tuttu oisi:

hän jospa kuolon toisi!

GURNEMANZ:

Kuitenkin,

sit' ennen tätä koita!

AMFORTAS:

Tää lääke outo, mistä on?

GURNEMANZ:

Se seuduilta Arabian etsittiin.

AMFORTAS:

Mutt' ken sen nouti?

GURNEMANZ:

Tuo nainen huimapää.

Hei, Kundry, nouse!

(Kieltäytyy nousemasta.)

AMFORTAS:

Näin onko?

Siis toimistasi Kundry, sua jälleen kiittää saan?

No niin, ma rohtois vielä turva'un. (1961: turvaudun.) *(Lyijykynämerkintä partituurissa: Kundry ei tunne Amfortasta.)*

Uskollisuus sen ansaitseepi.

KUNDRY:

(Liikahtelee maassa levottomana, nykivästi.)

Ei niin! Ha ha, se eihän auta!

Ei niin! Pois pois, kylpyyn!

(Amfortas kannetaan kylpyyn.)

KOLMAS KNAAPPI:

(Hyökkää Kundryn luokse.)

Hei, nainen, miks' siellä madat (1961: makaat) lailla eläinten?

KUNDRY:

Eikö pyhät ne oo täällä?

3. KNAAPPI:

On, (1961: mut) Pyhydestä sun ei tietäne yksikään.

4. KNAAPPI:

Hän taikajuomallaan turman
voi vielä mestarillemme tuoda.

GURNEMANZ:

Hm! Milloin hän turman toi?

Kun turhaan mietittiin,

kuin veljille kaukana taisteleville (1961: taiston teillä)

tiedon voisimme saada ja neuvoa pohdittiin,

niin ennen kuin tiesimmekään, hän jo matkaan lähtenyt on,

ja viestit vienyt on varmasti.

Hän vieras on, ei näiltä main,

kuulu ei seuraamme hän.

Mutt' vaara kun saa, ja horjuu maa,

niin lailla vihurin rientävi hän,

ja kiitosta ei pyytänyt.

Kun lähti turman teille,

se hyväksi kääntyi meille.

3. KNAAPPI:

Meit' vihaa hän.

Kas vaan, kuin häijy välke katseessaan!

4. KNAAPPI:

Hän on pakana ja taikuri. (1961: velhokin)

GURNEMANZ:

Niin, kirottu voipi olla hän,

mutt' onneton kenties myös on,

Hält' unhottuu maailma viekas,

sen viettelyt, myös kulku rietas.

(1961: Niin, kirottu saattaa olla hän,

kai uudelleen on syntynyt hän maksaakseen

entiset synnit, ne joita hän ei anteeks' saanut.)

Synteinsä eestä uhrin kantaa,
hyväks' ritarein kun työnsä antaa.
Min' rikkoikaan, hän näin sovittaa,
sielunsa näin hän pelastaa.

3. KNAAPPI:

Mutt' eikö oo päällemme hän tuhoa monta tuottanut?

GURNEMANZ:

Niin, hän jos kauan meitä kartteli,
ei päivät pahat välttyneet.
Oon kauan hänet tuntenut, mutt' Titurel kauemmin vielä.
Kun hän rakensi linnaa tuolla,
tään naisen metsään uupuneen
hän löys, kurjan eksyneen.
Myös minä löysin hänet äsken,
onnettomuuden kauhean
kun meille tuotti väijytys noidan,
tuon aina meitä vaanivan. (1961: Jok' aina meitä ahdisti)
(Kundrylle) Hei, sinä! Kuule nyt mua!
sä missä silloin kiertelit,
kun kuninkaalta hävis peitsi pois?
Miksi silloin et auttanut?

KUNDRY:

Mä – auta en.

4. KNAAPPI:

Hän myönsi sen!

3. KNAAPPI:

Jos varma hän ja pelvoton,
niin keihään tänne jälleen tuokohon!
GURNEMANZ:
Tää puhe jääköön, kenkään sit' ei voi.
Oi peitsi, haava pyhä siunasi sun!
Käyttävän ma, ah, näin saastutetun!
Se suojanas, Amfortas, kenpä esti,
jos noidan tahdoit lyödä, ken sua vastaan kesti!

Me linnan luo saavuimme Klingsorin.

Siell' naisen kohtas hän, ol ihanin!

Kuningas hurmaan naisen taipui,

ja keihäs kädestä hältä vaipui.

Ah, huudahdus!

Ma syöksyn luo, jo poistuu Klingsor ilkkuen

haltuunsa keihään ryöstäen. (1961: hallussaan keihään ma nään.)

Pois riennetään, mä kuningasta suojaan.

Sai peitsihaavan kirveltävän kylkeen.

Ja haava tuo ei käy se umpehen.

(1. ja 2. knaappi tulevat järveltä.)

3. KNAAPPI:

Siis Klingsorin tunsit?

GURNEMANZ:

Kuin voipi herra?

1. KNAAPPI:

Hän virkistyi.

2. KNAAPPI:

Ja voiteet tuskan vei.

GURNEMANZ:

Se haava vaan ei koskaan umpehen käy.

3. KNAAPPI:

Mutt' isämme, meille kerrohan,

kuin oli Klingsor sun tuttavas?

GURNEMANZ:

Titurel, hän varhemmin (1961: ennemmin) jo tunsin sen.

Ol' näin: Kun laumat uskotonten maan

jo kristikunnan uhkat loivat,

niin Titurel sai lahjan onnekkaan,

sen yöllä viestit (1961: enkelit) Vapahtajan toivat.

Siin' oli malja, siunaama kaiken Herran,

kun atrie hän nautti viime kerran,

ja johon vuoti kallis verensä,

myös keihäs, mi lävisti pyhän kylkensä.

Nää ihmelahjat taivaan kalleimmat

he valtiaamme huostaan uskoivat,

ja niille pyhätön hän pystytti.

Ken seurata nyt tahtoo meitä,

hän karttakohon synnin teitä.

Vain puhtahille suotu on paikka täällä luotu

ja seura veljeskunnan hurskaan, oivan,

tää suoja maljan kaikkivoivan.

Ja siksi hän, vaikka karkäs pyrkimään,

Klingsor, ei tänne koskaan päässykään.

(1961: Niin, tuo mies, joukkoomme pyrkiessään,

Klingsor, ei veljeskuntaan päässykään.)

Hän laaksoon tuonne oli asettunut,

on siellä seutu kaunis pakanain.

Rikos suuri kai tuntoansa painoi,

sen sovittaaksensa hän voimatonna

syntinsä juurta pyrki tukahduttamahan,

silpoi ruumiinsa vikapään (1961: syyllisen).

Mut seuraan Graalin pyrkimään kun ryhtyi,

kiellon täällä jyrkän sai.

Niin raivoissaan hän turvas taikuuteen,
ja taikataitoon vaihtoi näin hän uhrinsa häpeällisen.
Näin tapahtui: hän seutuun loihti kumman ihmetarhan,
ja kauniit naiset kukkivaiset.

Niin ritareille Graalin loi hän harhan,
ja viettelykset kiehtovaiset.

Ansoillaan näin kietoa koitti,
monet urhot meiltä velho voitti.

Kun Titurel, vanhuuden vaivain vanki

(1961: Kun Titurel, tuo vanhuutensa vanki)

soi valtuuden pojallensa, Amfortas noidan eljet (1961: teot) nää,
ja riettauden tahtoi hävittää.

Te tiette (1961: Tiedätte) taiston kohtalon:

nyt peitsi hallussa velhon on.

Hän sillä pyhiä jo uhkajaapi,

(1961: Jos sillä veljeemme voi haavan lyödä, hän)

ja toivoo, että Graalin omaks saapi!

4. KNAAPPI:

Nyt takaisin on keihäs saatava!

3. KNAAPPI:

Ken nouti sen, häll' ompi kunnia!

(1961: Ken noutaa sen, saa suuren kunnian!)

GURNEMANZ:

Pyhäkön eessä aution rukoili murtunut Amfortas,
ett' armon soisi hälle taivas:

niin loisto pyhä templin maljan täytti,

(1961: niin silloin loiste pyhä syttyi Graaliin,)

ja äänen kirkkahan hän kuuli lausuvan:

myös merkit hälle pelastuksen näytti:

"On säälein (1961: säälien?) viisas ja puhdas mies,
oota vaan, hän näyttää ties."

NELJÄ KNAAPPIA: *(yhdessä, hyvin hiljaa)*

"On säälein viisas ja puhdas mies."

(Järveltä kuuluu ritareiden ja knaappien huutoa.)

KNAAPIT:

Voi! Voi!

RITARIT:

Hohoo!

KNAAPIT:

Hoi!

RITARIT:

Ken on se kurja?

GURNEMANZ:

Mik' on?

KNAAPIT:

Tuo! Tää! Kas, joutsen! Kas, villijoutsen! On haavan saanut!

KNAAPIT JA RITERIT:

Haa, sääli! Sääli!

GURNEMANZ:

Ken ampuja on? (1961: sen?)

(Kuoleva joutsen näyttämöllä, toinen ritari vetää nuolen sen rinnasta.)

1. RITARI:

Ol' onnen merkki kuninkaalle äsken,
kun näki joutsenen (1961: linnun) saapuvan,
niin lensi nuoli...

RITARIT JA KNAAPIT:

(Tuovat Parsifalin näyttämölle.)

Hän se on! Kyttä! Täss' on jousi!

2. RITARI:

Nuoli tää myös hänen on!

GURNEMANZ:

Sä siis, sä oot tuo joutsenkyttä?

PARSIFAL:

Niin oon, mun aina sattuu vasamain! (1961: mun nuolein osuu, ja ain'!

GURMEMANZ:

Sen tehdä voit?

Ja kauhistu et tekoas?

KNAAPIT JA RITARIT:

Rankaise häntä!

GURNEMANZ:

Työ on hirmuinen!

Kuin voit sa tappaa, suojassa metsän pyhän,
miss' rauha vallitsee?

Sua eikö kesyt luontokappaleet,
rauhaisat, tervehtineet?

Lehdon lintujen kuultiko laulavan?

Syy mik' oli joutsenen?

Se puolisoansa etsien

vain päällä järven liiteli tään,

sen kylvyks' kuninkaan vihkien.

Sä kummastu et?

Vain lapsekas sun valtas halu leikki ammuntaan?

Tuoja onnen on nyt uhrisi sun. (1961: Tuoja onnen on sun uhrisi tuo.)

Nää, sä mihin sen satutit.

Näät veren hyytyneen, rauenneina siivet,

ja valkorinta tahrattu on...

jo murtui (1961: sammui) sen silmä,

katsehen näät? (*Parsifal järkyttyy, rikkoo jousensa.*)

Sä ymmärrätkö turmatyösi?

Lausu, poika, sä ymmärrätkö rikokses'?

Kuin tehdä sen saatoitkaan?

PARSIFAL:

Sit' tiedä ma en. (1961: En tiennyt ma lain.)

GURNEMANZ:

Mistä sä oot?

PARSIFAL:

Sit' tiedä en. (1961: En tiedä lain.)

GURNEMANZ:

Ken on sun isäs'?

PARSIFAL:

Sit' tiedä en.

GURNEMANZ:

Ja mistä sun tiesi käypi?

PARSIFAL:

Sit tiedä en.

GURNEMANZ:

Mi nimes lie? (1961: on?)

PARSIFAL:

Niit' oli monta,

mutt' kaikki ovat haihtuneet. (1961: mutt' yhtään niistä muista en.)

GURNEMANZ:

Sä mistään tiedä et?

(Itsekseen)

Ei laatuistaan oo ainoaa,

kuin Kundry vain.

(Knaapeille.)

Te pois! Kuninkaan kylpyä hoitamaan! Pois!

(Knaapit poistuvat vieden mukanaan joutsenen.)

Nyt puhu! En vastausta ma saanut,

nyt tietämäs kerro,

jotain kuitenkin muistat?

PARSIFAL:

Ma äitini muistan, murhemieli nimeltään.

Ol' metsä, keto laaja kasvupaikkani mun.

GURNEMANZ:

Sä keltä sait jousen?

PARSIFAL:

Sen itse mä tein,

sill' että villit kotkat pelottaisin. (1961: ma että villit kotkat karkoittaisin.)

GURNEMANZ:

On ylhäinen katsantos, liet aateleita,

miks siispä tottunut asekäyttöön jaloon et ole?

(1961: Oot aatelisverta kai, on muotos ylväs,
miks et siis tottunut asekäyttöön jaloon sa ole?)

KUNDRY:

Hän syntyi orpona isätönnä,
oli sota (1961: taisto) vienyt Gamuret'n,
vaan poika, jotta kohtalon tuon välttäis taaton,
yksinään sai kasvaa, tää äidin lapsi puhdas... Mi hulluus.

PARSIFAL:

Niin! Ja kerran metsän varjoista näin,
kun ratsain kulki ohi uljas ritariparvi, (1961: kun kaunein ratsuin kulki uljas ritariparvi,)
jospa oisin heitä! He soitellen kiitivät pois. (1961: seurata ma koetin, he nauraen kiitivät
pois.)

Ma seurasin, mut häipynyt oli joukko. (1961: vaan saavuttaa en ma voinut.)

Ma harhailen kuljin halki salomaan, (1961: Ma metsiä kuljin, vuoria myös,)

jos päivä ol' tai tuli yö, tää (mun) jousi (jousein) karkoitti luotain
metsän pedot, hurjat miehet...

KUNDRY:

(On noussut ja tullut lähemmäksi.)

Niin... rosvot ja jätit oppivat sen, (1961: rosvot ja jättiläiset)

he voimia pojan säikkyivät kaikki. (1961: he voimia pojan pelkäsi kaikki.)

PARSIFAL:

Ken säikkyvi? (Ken pelkää?) Ken?

KUNDRY:

Ne pahat!

PARSIFAL:

Mi mua uhkas, (Ne, jotka uhkas,) pahoja siis?

Ken hyvä on? (Ken on hyvä?)

GURNEMANZ:

Äitis armas, sä jonka jätit, ken (hän) sua surren nyt kyynelöi.

KUNDRY:

Jo kuivui kyynel, hänen äitinsä kuoli.

PARSIFAL:

Kuin? Äiti kuoli? Ei, ei!

KUNDRY:

Ma itse näin, kun kuoli äitis, sua tervehtää minun käski.

(Suutuksissaan Parsifal tarttuu Kundrya kurkusta, mutta Gurnemanz tulee väliin.)

GURNEMANZ:

Sä hullu poika! Mitä sa teet?

Ei syyllinen hän? Ol' totta tuo! Ei koskaan Kundry oo pettänyt.

PARSIFAL:

Oh, ma näännyn!

*(Kundry huomaa Parsifalin tilan ja juoksee lähteelle hakemaan vettä, jota valelee
Parsifalin kasvoille ja tarjoaa myös juotavaksi.)*

GURNEMANZ:

Oikein! Niin säätää Graalin armo, ken tuottaa hyvän, pahan voittaa se ain.

KUNDRY:

En oo hyvän tuoja... jos rauhan saisin, vain rauhan uupuneelle. Unta! Oi, unta ainiaaksi.

Ei! Ei unta! Unta kammon! Toivoo ei! Mun hetkein lyö. Unta! Unta... täytyy...

(Lyyhistyy pensaikon taakse.)

GURNEMANZ:

Jo käypi linnaan kuningas; on keskipäivä, mä arialle hurskaiden sinut saatan,
jos puhdas oot, sun Graali antimillaan ravitsee pi.

(Tukee Parsifalia. He lähtevät astelemaan verkalleen. Näyttämövaihdos on jo alkanut, huomaamatta.)

PARSIFAL:

Ken on tuo Graal?

GURNEMANZ:

Ei nimentää, (Ei kertoa voi)

mut jos sun valitsee hän (se) kerran,

saat omakses sä tiedon Herran.

Mut (Sä) kas! Jo on, kuin tuntisin ma sun:

ei tietä luokse siunatun,

ja kaikki eksyy matkallansa,

kell' ei oo Henki oppaanansa. (kell' itse ei oo oppaanansa.)

PARSIFAL:

Mä tuskin käyn, mut seutu on jo uus.

GURNEMANZ:

Tääll' yhtyy näin, näät aika, avaruus.

(Metsä katoaa, kallioseinämät avautuvat, ja muodostuu porttikäytävä, joka johtaa ylöspäin. Gurnemanz ja Parsifal astuvat Graalin linnan mahtavaan saliin. Gurnemanz kääntyy Parsifaliin päin, joka seisoo kuin lumouksessa.)

Nyt tarkkaillos, ken tietääkään, jos viaton oot ja puhdas, mi tiedon aarre osas täällä on.

(Pylvässali, kupolin ja holvikaarien alla ruokailutila. Ovet aukeavat molemmilta sivuilta, ja Graalin ritarit astuvat saliin ja asettuvat ruokapöytien ympärille.)

GRAALIN RITARIT:

Ain' armopöytään Herran

me valmiit olkaamme,

jos vaikka viime kerran

jo tänään saavumme.

Ken hyvää harjoittaa,

hän armon uuden saa:

tää lohtu verraton

taas hälle suotu on.

(Knaapit ja palvelijaveljet tuovat Amfortaan sisään, heidän edellään neljä knaappia kantavat peitettyä Graalin lipasta.)

NUORUKAISIA:

(Äänet kuuluvat ylhäältä, kupolin keskitasanteelta.)

Toit syntisten vaivaan sä lohdutuksen,
sait tuskat ristin kantaa.
Sulle, sankar' taivaan,
ma henkein riemuisin mielin myös tahdon antaa.
Sä meidät johdit elämään,
kun kuolit eestä maailman tään.

POIKIA:

(Kupolin kaikkein korkeimmalta tasanteelta.)

Vain uskokaa, niin kyyhky saa,
hän vastaan ottakaatte.

Leivässä näin, kuin viinissä myös
te taivaan lahjan saatte.

(Hiljaisuus. Holvisyvennyksestä kantautuu vanhan Titurelin ääni, kuin hautakammioista.)

TITUREL:

Amfortas, poikain, nyt toimees käy!
Tään kerran vielä saanko Graalin nähdä?
Vaiko kuolo mun korjaa hoivatonna?

AMFORTAS:

Vaiva! Vaiva, ainiaan.

Oi taatto, vielä kerran sä toimi täyttäös.

Sa elät, mut poikas
suo kuolla.

TITUREL:

Armosta Herran elän haudassain,
en kelpaa enää palvontaansa,
tää toimi syntis kirvoittaa! Nyt ilmoille Graal!

AMFORTAS:

Ei!

Peittoon jättäkää! Oi!

Ei kenkään tuskan määrää aavista,
min näky maljan täällä synnyttää!

Ah, mit' on haava, kipu maallinen
rinnalla vaivain jäytävään,
joit' herättää tää tehtävään!

Painaapi taakka niin raskahasti
mua syntisintä loppuun asti.

Korkeimman vartiaana kuljen
ja puhtaat mä rukoiluuni kurja suljen,
mi raskas, raskas osa mulle
on tää, näin syntiin verhotulle.

Herraa, mä huudan, armahdusta,
oi sieluni sä säästä,

teen mielin nöyrin parannusta,
suo luokses vielä päästä.

Jo hetki lyö, ja taivaan valo päälle maan lankeaa!

Paljastuu Graal!

Ja voima pantu pyhään astiaan,

käy päivän lailla palamaan;

Ma autuuden tunnen, onnen tuskaisen,

min' siunattu veri tuo hekkuma täyttää sydämen;

Sen tiellä syntisen hurmehen vuo

mun ruumiistain pakenee uomilleen entisille,

synti maailman kuohuilee

haluinsa alkulähtehille,

Sen portit taas aukeaa, se virtana pulppuaa,

haavasta peitsen, mi lävisti mun

kuin Armahtajan ristiinnaulitun,

se tuskien päivänä haavoitti:

niin kallis veri juoksi,

min kyynelin Herramme vuodatti

tään syntismaailman vuoksi.

Jakajana oon ma nyt lohdutuksen,

oon pantu Graalin vartijaksi,

ikitoivon huoltajaksi.

Mut synnin lähde pulppuaa,

alati haavasta rikkomuksen,

sit' ei katumus voi sammuttaa.

Oi auta! Oi auta!

Oi Herra, anteeks' mulle anna!

Sieluni huolen uskon ma sulle,

ett' puhtaana kuolen,

autuus suo mulle!

POIKIA JA NUORUKAISIA:

(Äänet kupolin keskitasanteelta.)

"On säälein viisas ja puhdas mies,

oota vaan, hän näyttää ties!"

RITARIT:

Niin ilmoitettu ompi,

siis luota vaan ja toimees pyhään käy!

TITUREL:

Nyt ilmoille Graal!

(Amfortas kohottautuu hitaasti ja suurin ponnistuksin. Pojat poistavat peitteen kultaisen lippaan päältä ja vetävät esiin ikivanhan kristallimaljan, jonka päältä poistavat liinan. He asettavat maljan Amfortaan eteen.)

ÄÄNIÄ KORKEUKSISTA [alttoja ja tenoreita]:

"Ruumis tää ottakaa, veri myös nauttikaa

nyt rakkautemme tähden!"

(Kun Amfortas kumartuu hartaaseen, äänettömään rukoukseen maljan edessä, näyttämö hämärtyy ja pimenee.)

ÄÄNIÄ KORKEUKSISTA (poikasopraanoja ja altoja):

"Ruumis tää ottakaa, veri myös nauttikaa,
ja mua muistakaa!"

(Häikäisevän kirkas valonsäde lankeaa ylhäältä alas maljaan, joka alkaa hohtaa purppuran punaisena. Amfortas kirkastunein ilmein kohottaa Graalin ylös ja liikuttaa sitä pehmeästi molemmille puolille, sitten hän siunaa leivän ja viinin. Kaikki ovat polvistuneet.)

TITUREL:

Oi, autuas hetki,
min' Herramme armo nyt suo.

(Amfortas laskee Graalin alas pöydälle. Pimeys väistyy, Graalin hehku vaalenee. Pojat peittävät maljan ja sulkevat takaisin lippaaseen. Päivä kirkastuu. Neljä poikaa jakaa kahdesta ruukusta viiniä ja kahdesta korista leipää.)

POIKÄÄNIÄ KORKEUKSISTA:

Viini, leipä, jakakaamme,
siinä Herramme saamme,
maailmaa katsoin säälien
verens' antoi vuodattaa
meille onnen tuottaen.

(Ritarit laskeutuvat aterioimaan, samoin Gurnemanz, joka pitää vierellään yhtä paikkaa vapaana. Hän viittaa Parsifalia asettumaan viereensä aterialle, mutta tämä jää seisomaan sivuun mykistyneenä, kuin ei käsittäisi mitään tapahtumasta.)

NUORUKAISIA (altoja ja muutamia korkeita tenoreita):

Veri, ruumis virvoittaapi,
kun ne tässä lahjaks saapi,
lohdutuksen autuaan
viini teille lahjoittaa,
tuopi leipä mukanaan.

RITARIT:

Leivässä kun ruumiisi saan,
se sieluin vahvistaapi,
oon omas sun ain' kuolemaan
myös valmis, kun loppu saapi.
Viinissä näin ain' uudestaan
me voimaa Herralta saamme.
Loppua päin ain' hoivassaan
me rohkeina vaeltakaamme!

Uskossa autuus!

Uskossa, armossa autuus!

Uskossa meille autuus!

NUORUKAISET:

Armossa autuus!

POJAT:

Uskossa autuus!

(Ritarit ovat nousseet ja syleilevät toisiaan juhlallisesti. Amfortaan haava on alkanut taas vuotaa. Hänet kannetaan salista. Ritarit ja knaapit poistuvat hitaasti näyttämöltä ja ovet suljetaan. Amfortaan tuskallisimman valituksen aikana Parsifal oli nostanut kiivaasti kätensä sydämelleen ja pitänyt kättään siinä jonkin aikaa. Hän seisoo edelleen kivettyneenä paikallaan. Pettyneenä Gurnemanz astuu Parsifalin luokse ja tarttuu tätä käsivarresta.)

GURNEMANZ:

Miks' tuijotat noin? Tiedätkö, mitä näit?

Sä oot vain houkka, mieletön,
poistu siis, jatka retkiäs,
mut neuvon sulle ties:
rauhassa olla sä joutsenten suo,
sä pöllöjen vertainen mies!

ALTTOÄÄNI (korkeudesta):

"On säälein viisas ja puhdas mies."

ÄÄNIÄ KORKEUDESTA:

Uskossa autuus!

II NÄYTÖS

(Klingsorin taikalinna, henkien manaamiseen liittyviä laitoksia. Klingsor tarkkailee ympäristöä taikapeilistään.)

KLINGSOR:

Hän tänne käy,
tuo lapsi puhdas, mieli hullu,
mun taikalinnain häntä houkuttaa!
Mut horroksissa vielä nainen on,
ma yksin voin sun herättää.
Työhön nyt siis!
Nyt herää! Nyt herää! Käy luo!
Sua mestaris nyt tarvitseepi,
Alkuvelho, Ruusu hornan!
Herodias ennen, entäs muu?
Gundryggia myös, Kundry nyt!
Esiin, käy tänne, Kundry!
Ma kutsun sua: Käy luo!

(Kundryn hahmo ilmestyy sinertävässä valossa. Hän näyttää nukkuvan, on heräämisillään. Tietyssä musiikin kohdassa päästää kaamean huudon.)

Sä nousit, haa, minun lohtuvoimani vanki
aikaan oikeaan.

Lausu, missä oot kiertänyt taas?

Hyi, seurassa ritarien, jotka sua juhtana pitävät!

Miks' luonani et sä viihdy?

Kun mulle päällikkönsä sä petit, hahaa!

Tuon Graalin vartijan puhtaan,

mi täältä sun houkutti pois?

KUNDRY:

(Katkonaisesti, kuin opettelisi uudelleen puhumaan.)

Ah! Ah!

Synkkä yö... Kauhuhu... Ah! Voi...

Ma kurja! Unta... unta... unta haudan... vain...

KLINGSOR:

Sun herätti siis toinen? Häh?

KUNDRY:

Niin... Voi, kirous... Ooh...

Kaiho... kaiho...

KLINGSOR:

Hahaa! Sä ritareitasi suret?

KUNDRY:

Ma... heitä... autoin.

KLINGSOR:

Niin niin, kun hyvittää sä tahdoit sen pahan,
min heille sä teit!

Ei auta he sua: raukkoja kaikki!

Syötin kun tarjoaa, niin lankeavat nuo,

vaipuu helmaasi heikko

ja surman keihäästä saa,

mi kerran Graalin oli kuninkaan.

Nytpä vaarallisin on lyötävä sun:

tuo hullu huimapää.

KUNDRY:

En - tahdo -. Oi... Oi...

KLINGSOR:

Sun täytyy, käsken niin!

KUNDRY:

En... ole... sun... orjas.

KLINGSOR:

Sinut ma tunnen.

KUNDRY:

Sinä?

KLINGSOR:

Oon herras.

KUNDRY:

Vai herrako?

KLINGSOR:

Niin! Mua kohtaan on viettely sun voimaton.

KUNDRY:

Ha-ha! Sinäkö puhdas?

KLINGSOR:

Nyt vaikenet, sä hornatar!

Oi, kurjaa mua! Noin ilkkuvi saatana,
kun joukkoon pyhään pyrkinyt oon!

Oi kurjaa mua!

Himot polttavi sieluain,
raastavi vietit ruumistain,
väki valloin kerran vaimennetut,
kas, noin nauraa ne mua
sun kauttas, velhotar.

Säikähdä!

Pilkan ja herjan maksoi jo kerran tuo ylväs
vahva uskossaan, mi luotaan syöksä mun,
ja joukko horjuu,
tuskissaan jalo vartija aartehen kuihtuu,
ja pian ma itse Graalia vartioin!

Ha-ha! Kai miellytti sua Amfortas,
tuo urho, jonka saaliiks multa sait?

KUNDRY:

Oi! Kurja! Kurja! Heikko, myös hän, kuin kaikki!

Kiroukseis tähden langenneet kaikki!

Rauha ikuinen, sen mistä saan?

Mistä sen ma löydän?

KLINGSOR:

Hän, ken sua uhmaa, myös sun vapahtaa:
koita vietellä poikanen tuo!

KUNDRY:

En tahdo!

KLINGSOR:

Tuolla jo linnaan hän käy.

KUNDRY:

Oi! Tuska! Tuska!

Ma siksikö toinuin?

Täytyykö mun?

KLINGSOR:

(Katsoo muurilta alas.)

Haa! Kaunis on tuo poika!

KUNDRY:

Oi! Oi!

Kurjaa mua!

KLINGSOR:

Hoi! Te vahdit! Hoi, urhot!
Ritarit! Hoi! Taistoon nyt!
Haa! Kuinka muurille ryntää,
ikinarrit, kukkapäiset
nyt suojaksi kaunihin velhon!
Noin! Oikein! Oikein! Haha!
Mut säiky hän ei,
jo Ferrin säilän hän käteensä sieppaa,
ja siellä joukkoomme aukkoja lyö.
Noin intoansa, tollot, he kirvellä saa!
Käden yhdeltä löi, toiselta korvan!
Haha! Nyt karkuun he kääntyy!
Mutta haavat he muistona vie!
Se oikein on heille!
Niin repikööt vaan he toinen toisensa noin,
kirottu ritarijoukko!
Hää, hän ylväänä muurilla seisoo!
Mi ruusuhohde on poskillansa,
kun kirkkahan katseensa puutarhaan autioon luo.
Hei! Kundry! Kuin? Työssä jo?
Haha!
Se taika taattu on,
mi sinut saa aina mua palvelemaan!
Sinä, poikanen taas,
Minkä ohjaama sa lietkin,
oot liian nuori välttääkses pauloja mun:
Nyt puhtaus sulta meni,
ja jäät valtaani minun!

(Taikalinna katoaa, tilalle ilmestyy ihmeellinen lumottu puutarha, jossa kasvaa trooppisia kasveja, sivustalla näkyy arabialaistyylistä linnan seinää. Parsifal seisoo muurilla ja katselee puutarhaa. Kauniita tyttöjä syöksyy sisään, kuin heidät olisi pelästytetty hereille unesta.)

KUKKAISTYTÖT 2. JA 1. SOOLORYHMÄ:

Tää, Tää, mik' on melske?

Kalske! Pauhu, huuto! Auta!

1. JA 2. KUORO:

Pauhu huuto! Ken rikkoi rauhan?

SOOLORYHMÄ 1 JA 2:

Ken rikkoi rauhan? Ken rikkoi rauhan? Ken rikkoi rauhan?

Miss' on se kurja?

KUORO 1 JA 2:

Kosto hälle!

SOOLORYHMÄ 1 JA 2:

Armas saanut on haavan! Miss' on ystäväni?

Havahduin yksinäni!

KUORO 1 JA 2:

He minne karkas?

SOOLORYHMÄ 2 JA 1:

Sä missä oot, armas? Miss' on ystäväni?

Havahduin yksinäni?

Mua onnetonta! Onnetonta! Onnetonta!

Ken hyökkääjä on?

KUORO 2 JA 1:

Miss' on ystävämme?

Linnaan he karkas!

Miss' on ystävämme?

He siellä me näimme! Siell' vuotavin haavoin he ovat!

Apuun nyt kaikki!

Hän missä on?

Ken hyökkääjä on?

SOOLORYHMÄ 1 JA 2:

Kas, tuolla!

KUORO 2 JA 1:

Tuoll' on hän, näättekö? Missä?

Kas tuolla! Hän! Hän! Hän! Haa!

Tuoll' on hän, näättekö?

SOOLORYHMÄ 1 JA 2:

Ma näin! Ma näin!

Miekka Ferrin ompe hallussaan!

KUORO:

Ma näin! Linnaan ryntäs hän! Ma näin!

Linnaan ryntäs hän!

SOOLORYHMÄT:

Verta säilä vielä punertaa!

Ja mestarin torvi soi. Torvi mestarin soi.

Mä armaani näin!

KUOROT:

Linnaan ryntäs hän! Se hän!

SOOLORYHMÄT:

He tänne kiiruhtivat!

Mä armaani näin!

KUOROT JA 2. SOOLORYHMÄ:

Ah, voi! Voi meitä!

KUORO 2:

He taistoon riensi, mut kaikki hän karkuhun löi!

KUORO 1:

Voi, hän se miehemme löi!

SOOLORYHMÄ JA KUORO:

Hän rakkaani voitti. Myös mun ystäväin! Voi!
Viel puuntavi kalpa! Vihamies on hän! Voi meitä, voi!
Ah, voi, ah meitä! Voi meitä, voi!

KUOROT:

Kuule!

Turman miksi sä toit? Voi! Turman miksi sä toit?
Tään turman miksi sä toit, tään turman toit? Turman miksi sä toit?
Surkeus voi!

KAIKKI:

Sa mennös turmioon!
Haa! Hurja! Rohkenet tänne!
Miks' löit sa miehemme meiltä?

PARSIFAL:

Oi lapset kauniit, lyöä heidät täytyi,
kun pääsyn luoksenne multa salpasivat.

SOOLOTYTÖT:

Sä meitäkö hait?

Meit' tunne et?

PARSIFAL:

Ma en tällaista nähnyt milloinkaan, se minut saa vaikenemaan!

SOOLOTYTÖT:

Et sa siis oo meille paha?

Siis et oo paha?

PARSIFAL:

Sen näytän ma!

SOOLOTYTÖT:

Mut murheen suuren meille saatoit,
kun leikkikumppanit kaadoit!

Toit surun suuren!

KAIKKI:

Ken leikkivi nyt?

PARSIFAL:

Sen teen ma myös!

KUORO 2:

Jos hyvä oot, jos hyvä oot,
tänne meille jää!

SOOLOTYTÖT:

Niin tänne jää!

On auvo seuramme!

Sen sulle korvajamme.

Ei kullan mielintään, ei kullan mielintään,
ei kullan mielintään.

Vaan lemmestä leikintään.

Lohdun jos tuot sa mulle,

niin suon
palkan kyllä sulle!
Jättäös poika! Minun ompi hän!
Ei! Ei!

KUORO 1:

Ei! Mun!

SOOLORYHMÄ 2 JA KUORO 2:

Haa, ne kehnot!

Kas kukkia heidän! Kas kaunistuksiaan!

Haa, ne kehnot!

KUORO 1:

(Aloittavat viehkeän piirileikin Parsifalin ympärillä.)

Tänne! Tänne, poika armas,
tänne, tänne, poika, sulle loistan,
tänne, haihtuu mieli karmas,
lemmen vaivasi poistan!

SOOLOTYTÖT:

Tänne, poika armas!

Haihtuu mieli karmas,

lemmen vaivasi poistan!

Tänne, poika armas!

KUOROT:

Tänne, tänne, poika armas!

SOOLOTYTÖT:

Sulle suo, ma loistan,

haihtuu mielesi karmas,

ma lemmen vaivasi poistan!

KUOROT:

Mieli karmas,

sun lemmen vaivasi poistan!

PARSIFAL:

Kuin tuoksu ruusuin! Kukkia liette?

SOOLOTYTÖT:

Kuin kukkaiset!

Me tuoksumme täällä,

ei vertaa maamme päällä!

Niin kasvetaan.

On päivämme yömmе,

sun onnes olla vain työmme.

Oo ystävämme vaan!

Käy onnesi poimintaan!

KUORO 1:

Nyt oo ystävä vaan!

KUORO 2:

Ah! Käy poimintaan!

SOOLOTYTÖT:

Rinnallas me hehkumme kukkaan,
hyljättyinä meemme me hukkaan.

KUOROT:

Rinnallas me hehkumme kukkaan,
jos hylkää, meemme me hukkaan.

Tänne, tänne, poika armas!

SOOLOTYTTÖ:

Kun painan rintaani sun.

KUOROT:

Poika, poika, sulle loistan!

SOOLOTYTÖT:

Sun rintas poltto haihtuu.

Kaipailus rauhaksi vaihtuu.

Suo, sun suudelmin peitän!

Ei! Mun! Oon kaunein meistä.

Ei, kaunein oon meistä!

Mun hän ompi!

Älä huoli sa heistä!

Ei! Mun! Mun!

KUOROT:

Mun! Niin, mun!

PARSIFAL:

Te piiristä pois laskekaatte,
minut leikkeihinne, niin joukkoonne saatte!

SOOLOTYTTÖ:

Sä kinastat?

PARSIFAL:

Niin teette tekin.

SOOLOTYTÖT:

Oot aihe riitelön! Oot aihe riitelön!

PARSIFAL:

Ei syytä!

SOOLOTYTÖT:

Sa laske hän, hän minun on!

Ei ole!

Vaan mun!

Ma häntä miellytän!

Sä torjuit luotas mun?

Mun hylkääte pois!

KUORO 1:

Outo, pelkäätkö naista?

SOOLOTYTÖT:

Autuutta et maista?

KUORO 2:

Autuutta et maista?

SOOLOTYTÖT:

Mies kylmä ja säikkyvä,
arka!

KUORO 1:

Mies kylmä!

KUORO 2:

Niin kaino?

...hän on.

SOOLOTYTTÖ:

Kuin kukat kiedomme sua,
perho parka!

KUORO 1:

Mi kainous!

SOOLOTYTÖT:

Mi kainous!

Mi jäätävyyys!

KUORO 1:

Hän pois heittäkäätte!

SOOLOTYTÖT:

Tuo tyhmä jättäkäätte!

KUORO 2:

Hän meidän on, sen näätte!

KUORO 1:

Ei, mun! Ei, mun!

SOOLOTYTÖT:

Ei, meidän ompi hän!

KUOROT:

Ei, poika meidän on!

Ei, poika meidän on!

KAIKKI:

Ja mun! Ja mun!

Ja mun ja mun ja mun!

PARSIFAL:

Nyt pois! Mua ette saa!

(Aikoo paeta, mutta yhtäkkiä kuuluu Kundryn ääni, ja Parsifal pysähtyy hämmentyneenä.)

KUNDRY:

Parsifal! Oota!

PARSIFAL:

Parsifal?

Noin ennen mainitsit mua, oi äiti!

KUNDRY:

Jää tänne! Parsifal!

Sa täällä onnen ja lohdun saat.

Nyt väistykää, naiset, hän(et) jättäkää;

varhain kuihtuvat kaunot,

ei teille riemuksi hetken oo hän.

Jo menkää urhoinne luokse,

haavoja heidän hoitakaa.

SOOLOTYTÖT:

Vaivoin täältä

eroamme, eroamme,

sinut kenpä, niin kenpä,

ken hyljätä vois!

KUOROT:

Oi kenpä!

SOOLOTYTÖT:

Me kaikki toiset unhotamme,

sä jos et vaan lähde pois.

Sä jos et vaan, nyt lähde pois!

Nyt jää! Nyt jää! Sä armas,

KUOROT:

Hyvästi jää, hyvästi jää!

Hyvästi armas,

hyvästi jää...

KAIKKI:

...sa ylväs, jää, houkka!

(Tytöt katoavat nauraen linnaan.)

PARSIFAL:

Tää kaikki,

unta vain se lie?

(Kundry on ilmestynyt täysin uudessa hahmossa. Hän on nyt nuori nainen ja hänellä on kevyt, lähinnä arabialaistyylinen vaatetus.)

Kutsuit mua, mua nimetöntä?

KUNDRY:

Sua kutsuin, houkka viaton, "Fal-parsi,"

sa viaton houkka: "Parsi-fal."

Näin lausui ennen maassa Arabian

sun isäs Gamuret,

kun kuollessaan hän sua,

min äidin kohtu sulki,

näin nimin oudoin hyvästeli.

Tään tiedon sulle tahdoin toimittaa,

sit' etkö oo myös itse oottanut?

PARSIFAL:

En nähnyt, en unissain,

mitä nyt ma nään,
se tunteet oudot herättää.
Sun myöskö tää kasvatti kukkatarha?

KUNDRY:

Ei, Parsifal, sä viaton houkka!
En oo ma näiltä mailta;
ma ootin täällä
sun jotta kohtaisin.
Mä kaukaa saavuin, missä paljon näin.
Näin lapsen vienon,
äidin hellimän,
sen nauru vielä soipi korvissain,
kuin loisti silmä ain' äitis, tuon "Murhemielen,"
kun rakkaimpansa hän kuuli kirkkaan lapsen kielen!
Niin uinuit sammalvuotehessa
sä kulta-äidin hoivatessa,
hänt' huolet kalvoi,
kun viivyit sä onnen, unten mailla
ja kyynelein hän sun aamuin peitti kasteen lailla.
Hän muisti onnen pettäväisen,
ja taattos lemmen, kuoleman,
vaan kohtalosta miehen eksyväisen,
sun toivoi hän varjeltuvan.
Sun estää tahtoi kalpain mittelöistä,
syrjässä säilyttää sun urhoin töistä.
Vain murhe, pelko hänet täytti,
niin uhkaavalta kun maailma näytti.
Kaiho, mi särkevä kutsussaan,
luotaan kun karkasit pois,
kun löydyit, mi riemu naurussansa
kuin taivas auennut ois.
Sua pelkoon eikö saattanut lain
tuo hehkuva kiihko suudelmain?
Kenpä kaihon ja kyyneleet
ne mittas kuolevaisen,
kun jälkes oli haihtuneet
ja suuntas matkan maisen.
Hän ootti yöt ja päivät,
ei mennyt murheen häivät,
vain kaiho jäi mielehen
ja muisto kaivatun:
se mursi sydämen,
niin "Murhemieli" kuoli.

PARSIFAL:

Taivas! Taivas!
Ma mitä tein? Missä viivyin?
Äiti! Hellä äitikulta!
Sun poikas, poikas sinut surmas!
Oi mua, kurja mieletön mies!
Mä karkasin pois, hylkäsin sinut, äiti,
unhoitin sinut, oman kallihin äidin!

KUNDRY:

Tunne murhetta et
ja suloisuutta lohdun
myös kaivannet,
on nöyrytymises tie,
min kautta lempi sun murheesta
onnehen vie!

PARSIFAL:

Oi äidin, oi äidin
unhoittaa saatoin!
Haa! Kuin paljon jo unohdinkaan?
Mä tuskin muistan mitäkään.
Oon lapsi tyhmä mieleltäin.

KUNDRY:

Oot tiellä,
mi tuottaa kääntymyksen,
ja viisauden,
mi poistaa erhetyksen.
Koe mahti suuren lemmen,
mi valtas Gamuret'n
kun Murhemielen ennen
hän painoi povelleen.
Se ruumiin, hengen sinulle antoi,
se voittaa voimat kuoleman,
sen tunnet,
kun saat nyt viestin äitis, kuolevan
tään lemman suudelman!

(Painaa huulensa Parsifalin huulille. Pitkä suudelma.)

PARSIFAL:

*(Yhtäkkiä hänessä tapahtuu suuri muutos. Hän kauhistuu ja painaa kättä sydäntään vasten
kuin hallitakseen repivää tuskaa.)*

Amfortas!

Oi haava! Oi haava!
Se polttavi täällä!
Tuo huuto! Huuto!
Tuo tuskan huuto,
sen särky raastaa rintaani nyt! Ah! Ah!

Hän kurja! Murheen täysi!
Kuin verta vuoti haava,
nyt vuotaa rinta tää, tää! Tää!
Ei! Ei! Ei se haava ole.
Tulvana virratkoon verivuo!
Tää! Poltto rintani tää!
Sen tuska, sen kaipaus hurja,
mi järjen tahtovi viedä mun.
Ah! Lemmen vaiva!
Mun valtaa kauhu kuumeinen,
ja synnin vedon tunnen!

Ma nään tuon katseen
ja armomaljan tuon,
myös veren hehkuvan.
Pelastus riemu taivainen
jo värähdyttää (1961: väräjämään saa) kaikki sielut:
mut' tää, tää sydän,
sit' ei tuska päästä.
Ma Vapahtajan valituksen kuulen,
tuon huudon, tuskanhuudon
pyhäkön tähden raiskatun:
"Mua auta, pelasta oo (1961: pelasta)
minut synnin tahrimita!"
Näin ääni valittava (1961: tuskantäysi) tunki
mun sieluni pohjaan.
Mut mua, oi lapsimieltä,
vain huimat teot veti (1961: huimat hurjat teot vei)
maailmaan.
Oi Vapahtajain! (1961: Oi auta!)
Herra! Armos suo!
Kuin sovittaa ma syntin' voin?
KUNDRY:
Nuor' sankari!
Pois harhat nää,
mun suo sun huoles hälventää!
PARSIFAL:
Niin, sama ääni!
Sen kuuli hän, ja katsehen,
selvästi tunnen sen,
ja naurun, mi riisti rauhan hältä,
ja huulet hehkuin viettelevin.
Noin taipui kaula norja,
noin kohos ylväs pää,

noin kutrinsa välkkyvät hohti,
noin kätensä kaulalle jää!
Noin lämmitti poski vieno!
Mut tuli tuskain poltti häntä,
kun rauha sielunsa hävis suudelmaan.
Haa! Suudelmaan!
Nyt nainen, sa luotani pois!
Koskaan et mua, et (1961: sa) saa!

KUNDRY:

Tunteeton!

Sä tuskat muiden tunsit vaivatuiden,
nyt huolein uskon ma sulle.
Jos ainokainen oot jumalainen,
niin pelastus tuota sä mulle!
Sua aikain halki ootin mä aina,
oi Herra, ah, tuloa sen,
min hyljin pilkaten.
Paino tuomion mua seuras maailmalla,
mä kuljin, kärsin kaikkialla.
Ei koskaan taltu vaiva tää,
turhaan ootan päästäjää.
Ma Hänet näin, näin, ja
nauroin...
Hän minuun... katsoi!
Nyt Häntä vain ma etsin ain,
jos vielä saisin nähdä!
Ja toisinaan on,
niin kuin katseensa nään,
katseen niin suruisan.
Mut silloin ilkamoivan
naurun päästän,
ja synnin mies syliini vaipui.
Mä nauran, nauran,
jo kuivi kyynel,
vain huudan, huudan, raastan, riehun,
mun peittää epätoivon uusi yö.
Taas kirouksen hetki lyö.
Sua ootin aina, toivomaani,
sua pilkkasin, Vapahtajaani.
Nyt kyynelsilmin pyydän sulta,
tät' ällös hetkeä sä kiellä multa,
ja tulkoon taivaan kirous,
on silloin autuus mun ja pelastus!

PARSIFAL:

Näin turmioon sun veisi sekä mun
tää hetki ainut (1961: ainoo),
jos kutsumuksein suuren
sun kanssa unhottaisin.

Myös sun ma pelastukseen vien,
jos hylkää vainen synnin tien.
Et vaivaas lohdutusta voita,
jos luotat vaivas lähteeseen,
ei autuus sulle ennen koita,
kun pääset mieleen seesteiseen.

Ma toisen näin, näin kärsivän,
sen vuoksi veljet huokaavat
ja käyvät tietä tuskan suuren,
kuolettaa koittain synnin juuren.

Mut ken sen tuntis, varjoton,
tuon ainoon onnen lähtehen?

Oi kurjuus, harha eksyneen.

Oi syytä sielun surman:
yö laski ihmissydämeen.

Lähteelle kaipaa vain se turman!

KUNDRY:

Siis mun suudelmain
sun maailman tietohon saattoi?

Jos lemmenkaipuuni täytät,
tien jumalaan saakka näytät.

Pelastus maailman jos sulla työ,
jos hetkes löi jumalainen,
tee tehtäväs, vieköön minut yö,
kun armahdat mua vainen!

PARSIFAL:

On valmis, syntinen, armosi tie.

KUNDRY:

Sua jumalainen, ma lemmin,
autuuden maille minut vie.

PARSIFAL:

Autuuden, anteeks'annon löydät (1961: voitat),
mulle jos luo Amfortaan näytät tien!

KUNDRY:

(Raivostuu.)

En!

Et häntä löydä!

Turmioonsa hän jättäkäämme,
tuo langennut, viettein orja,
ma jota nauroin, nauroin, nauroin, ha-ha!

Hän sortuikin keihääseen!

PARSIFAL:

Ken haltuunsa voitti
pyhän peitsen tään?

KUNDRY:

Hän... Hän...

ken rangaissut on nauruain,
kirosta tuon, siitä voima sain,
keihästä itse sa välttä et,
kurjaa jos tuota viel' säälinet!

Haa, hulluus! Sääli!

Oi sääli mua!

Vain yksi hetki mun!

Vain yksi hetki sun...

ja ma näytän tien sulle salatun!

(Aikoo vielä kerran syleillä Parsifalia, joka työntää hänet kiivaasti luotaan.)

PARSIFAL:

Mun luotain hurjimus, pois!

KUNDRY:

Tänne! Tänne! Joutukaa!

Röyhkeä kiinni! Joutukaa!

Tie hältä poikki!

Sulkekaa pääsy!

Jos pääsisitkin täältä,
kaikki tiet sa tuntisit maan,
niin tie etsimäs

kätketty se sulta ain oisi:

ne tiet ja suunnat, kun luotain sun vievät,
sun aina eksyttäkööt.

Harha! Harha!

Mun tuttavain olkoon sun seuranas ain!

KLINGSOR:

(On ilmestynyt muurille ja tähtää nyt keihäällä Parsifalia.)

Seiso!

Nyt loppu tuli leikkihin!

Nyt surman mestarin peitsestä saakoon hän!

(Heittää keihään Parsifalia kohti. Keihäs jää ilmaan Parsifalin pään päälle.)

PARSIFAL:

(Tarttuu keihääseen ja piirtää ilmaan ristinmerkin.)

Tään merkin alla loihtuvoimas raukes!

Keihäs sulkevi haavan,

jonka sillä annoit,

ja linnasi loisto

tyhjihin sortukohon!

(Taikalinna sortuu kuin maanjärityksessä ja lumottu puutarha lakastuu hetkessä autiomaaksi. Kundry on parahtaen lyyhistynyt kasaan.)

Sa tiedät,

mun mistä jälleen löytää voit.

(Parsifal juoksee paikalta ja Kundry kohottautuu katsomaan hänen jälkeensä.)

III NÄYTÖS

(Keväinen niitty, metsän reunassa lähde, erakkomaja. Varhainen pitkäperjantaiamu. Gurnemanz astuu majasta ulos ja kuulostelee.)

GURNEMANZ:

Mä valitusta kuulin.

Ei metsä noin huoannut...

Pyhän tään se juhlan häiritsi rauhaisan.

(Kuuluu Kundryn vaimea voihkaisu.)

Vaan on, kuin tuntisin ma äänen tään.

Haa! Hän! Hänkö taas?

Hän suojassa pensaston

uinunut lie jo kauan?

Nouse, Kundry!

Talvi jo mennyt on ja kevät sai!

(Vetää kohmeisen ja elottoman Kundryn pensaikosta ja kantaa hänet mättäälle.)

Jo nouse, ja nää kevätsää!

Ei elämää.

Näyttää, kuin nyt kuollut hän ois.

Vaan hänen äänensä tunsin varmaan?

(Hieroo Kundrya saadakseen hänet virkoamaan. Kundry on karheassa katumuksen tekijän puvussa, kasvojen väri on kalpea. Hän herää. Sairaalloinen rauhattomuus on kadonnut hänestä. Hän katsoo pitkään Gurnemanzia ja alkaa kohennella vaatetustaan ja hiuksiaan.)

Sa hurjapää, en sanaa sulta saa!

Tää kiitos siis,

kun sun kuolemasta ma jälleen auttanut oon?

(Kundry laskee päänsä hitaasti, ääni on käheä ja katkonainen.)

KUNDRY:

Työtä... työtä.

GURNEMANZ:

Ei sulle tehtävää:

on viestinviennit loppuneet,

juuret ja yrtit totuimme kokoilemaan

kuin eläimet metsän myös tään.

(Kundry on katsellut ympärilleen, hän huomaa erakkomajan ja menee sisään. Gurnemanz katsoo häntä hämmästyneenä.)

Mut niin on hänkin muuttunut!

Juhla tääkö vaikutti sen?

Ah! Herran armo päivä suuri!

Ja näin ma ihmepäivään

tään kurjan kirvoittaa sain kuolon horroksista.

(Kundry tulee majasta vesiruukkuja kantaen mennäkseen lähteelle. Huomaa tuntemattoman ritarin lähestyvän metsästä ja viittaa Gurnemanzille.)

GURNEMANZ:

Mut tuolta ken nyt lähestyy?

On varus synkkä hällä.

Ei oo hän miehiämme.

(Kundry palaa lähteeltä ja menee majaan toimittaman askareita. Parsifal, mustassa asepuvussa, kypärän silmikko alhaalla, astuu esiin. Keihäs alas laskettuna hän kävelee hitaasti näyttämölle kuin unessa ja istuu sitten lähteen reunalle. Gurnemanz on tarkkaillut häntä pitkään.)

GURNEMANZ:

Tervehdin sua!

Lie eksynyt, neuvoakko saanen?

(Parsifal pudistaa hieman päätään.)

Et sanaa virka yhtäkään?

(Parsifal laskee päänsä.)

Hoi! Kuin?

Sun suus jos sulkee lupauksen lukko,

on tehtäväni mun

tään seudun tavat selvittää.

On pyhitetty paikka tää:

pois täältä' on käyttö aseitten

ja kanto kilven, keihästen.

Myös juhla on! Tiedätkö sen?

Nyt taivaan siunaama!

(Parsifal pudistaa päätään.)

Et? Mist' oot tullutkaan!

Kai saavuit mailta pakanain,

kun tiedä et,

ett' on pyhäpäivä tää pitkäperjantai?

Pois aseet heitä!

Loukkausta ne on Herran.

Turvatta hän sai tänään kärsiä

syntisten tähden kuoleman!

(Parsifal asettaa keihään eteensä maahan pystyyn, laskee maahan kilven ja miekan. Sitten ottaa kypärän päästään ja polvistuu keihään eteen hiljaiseen rukoukseen. Gurnemanz tarkastelee Parsifalia liikuttuneena ja viittaa Kundryn luokseen.)

GURNEMANZ:

(Hiljaa Kundrylle.)

Sä tuntenet hänet,
ken surmas joutsenen?

(Kundry nyökkää.)

Niin on, se on hän.

Se laps', jonka täältä karkoitin.

(Kundry katsoo Parsifalia hievahtamatta, kuitenkin rauhallisesti.)

Haa, mitä näen ma hällä?

Tuo keihäs, ma tunnen sen!

Ah!

Oi, että tään ma pyhän päivän nähdä sain!

(Parsifal kohottautuu rukouksesta, tunnistaa Gurnemanzin ja ojentaa tälle lempeästi kätensä.)

PARSIFAL:

Onneain, että sun vielä löysin!

GURNEMANZ:

Siis tunnet vielä mun!

Sä tunnet minut,
murheen ja huolten painaman?

Mut mistä saavuitkaan?

PARSIFAL:

Mä harhain, kärsimysten teitä kuljin,
jo päättyisikö nyt tää erhematka,
kun tutut äänet kuulen ympärilläin soivan,
ja sinut, vanhus, löydän täältä?

Vaiko tääkin harha?

Niin muuttunut on kaikki?

GURNEMANZ:

Mut ken on hän, sä jota etsit?

PARSIFAL:

Se hän on,
jonka vaivat ja tuskat nähdä sain,
oon lohdun tuoja hälle,
siks kaikkialta häntä hain.

Mut, ah, pelastustietä en ma löydä,
ma polkua kuljen kurjan kiron hämmentämää:
esteitten sarjat, taistot ja vaivat
tieltäni oikealta aina mun eksytti pois.

Jo epätoivo mielein täytti,
ett' tahratonna ma peitsen tään pyhän voisin
kotiin saattaa,
sen vuoksi paljon haavoja sain,
sit itseään en saanut taistoissa käyttää.

Loistossaan sitä kannan näin yhä,
perille saapuu pyhä:
voit katseen luoda puhtaaseen
taas Graalin keihääseen.

GURNEMANZ:

(Suuren innoituksen vallassa.)

Oi armo määrätön.

Oi ihme, ihme suurin ihme!

(Tyyntyen, kääntyy Parsifaliin päin.)

Oi Herra!

Noituuden kirot siis oli eksytystes syy!

Sen mahti on väistynynnä (-nyt pois),

tää ompi kallis Graalin maa,

sua ritaristo odottaa.

Ah, vapahdusta toivoin,

sen heille sinä tuot.

Jälkeen päivän täällä viettämäs,

on murhe silloin löytämäs

jo määräänsä noussut ylimpään.

Amfortas, tuskiensa vanki,

polttohaava rinnassansa

vain kutsuu kurjana luokseen kuolemaa.

Ei pyynnöt, hätä ritareitten

saa häntä tointa pyhää täyttämähän.

On arkussansa peitettynä Graal:

näin odottavi kuninkaamme,

kun näky Graalin hältä kuolon karkoittaa,

hän lopun että saisi ja päättyy siten hältä tuskat maiset.

Ei ravitse meitä armon antimet (On armon pöytä meiltä kielletty),

on ruoka halpa osanamme,

niin on myös voima mennyt sankarten.

Ei viesti taivainen,

ei kutsu taiston pyhän saavu meille:

näin nyt kuihtuu vaivoissaan tää joukko heikko,

vailla johtajaa.

Ma itse majaan tähän piiloudun

ja kuolemata varron,

se multa vanhan päällikön jo vei,

kun Titurel, tuo hurskas herra,

sai olla Graalin virvoitusta vailla,

näin kuoli ihminen kuin muutkin.

PARSIFAL:

(Tuskissaan)

Ja mun syy on,

tään vaivan tuottajan!

Haa! Mitkä synnit, kirot rikkomuksen,

halki (kirot) aikojen

tään houkan päätä painaa,

ei auta uhrit parannukset mua sokeuden lyömää.

Mä maailman pelastuksen tuoja (Mä pelastuksen maailma itse)

unhoitin kutsumuksen,

ma eksyin siitä, en löydä tietä!

(Parsifal horjuu, Gurnemanz auttaa hänet istumaan ja Kundry tuo vettä valellakseen uupunutta.)

GURNEMANZ:

(Torjuu Kundryn aikeen lempeästi.)

Ei niin, vaan voima pyhän veen

tään virvoittaa saa uupuneen.

Jo aavistan, ett' on hän tehtävänsä valmis:

hän täyttää pyhän toimituksen,

nyt siihen valmistaa,

tomusta maailman tää lähde

hänet puhdistaa!

(Parsifal autetaan lähteen reunalle, taisteluasu riisutaan.)

PARSIFAL:

Siis mun

luo Amfortaan jo kohta saatat?

GURNEMANZ:

Jo varmaan meitä siellä ootetaan:

on kuolinjuhla vanhan valtiaan,

se vaatii lähtemään.

Viel kerran Graalin maljan paljastuksen,

niin kauan laiminlyödyn

Amfortas suorittavi,

se autuudeks' on taaton ylvään,

min sorti synti poikansa,

se sovitust' on rikoksen,

Amfortas lupas sen.

(Kundry pesee nöyränä Parsifalin jalat, Parsifal katsoo häntä hiljaa ihmetellen.)

PARSIFAL:

Sä jalat pesit multa,

nyt valelkoon mun pääni hän!

GURNEMANZ:

(Valelee vedellä Parsifalin päätä.)

Ma siunaan sun, sa puhdas,

kautta puhtaan.

Sun päältä syntein varjot kaikki hälvetkööt.

(Kundry ottaa esille pienen kultaisen pullon ja kaataa siitä Parsifalin jaloille, kuivaa ne sitten hiuksillaan. Parsifal ottaa pullon ja ojentaa sen Gurnemanzille.)

PARSIFAL:

Sä valelit mun jalkain,
nyt pääni voidellos,
niin tervehtäin ja tunnustain,
ett' oon kuningas teidän.

GURNEMANZ:

(Voitelee Parsifalin ja siunaa hänet.)

Tää luvattu on meille,
sun pääsi siunaan näin.
Oot valtiaamme täällä!
Ah, sä puhdas,
säälien kärsivä,
parantain tietävä!
Kärsinyt kun oot tuskat katuvaisen,
niin viime syy myös hältä poistaos!

PARSIFAL:

(Ottaa vaatimattomin elein vettä lähteestä ja valelee Kundryn päähän.)

Ens' tehtäväin ma täytän näin:
käy kasteeseen ja usko Vapahtajaasi!

(Kundry kumartuu maahan ja näyttää itkevän katkerasti.)

PARSIFAL:

(Katselee keväistä metsää ja niittyä, jotka loistavat aamuauringossa.)

Mi hohto yllä niityn ihanan!
Tuttu oon ihmekukkien,
ne intoutuin mun pääni päälle kaartui,
näin loistavaa en milloinkaan
ma nähnyt kortta en kukkaa,
ne tuoksuu aikaa lapsuuden
ja luottain mulle kuiskailee.

GURNEMANZ:

Oi Herra,
on Pitkäperjantain ihme tää!

PARSIFAL:

Tää päivä on kärsimyksien!
Ois paras silloin kaiken sen,
mi henkii, hehkuu, kukoistaa
vain itkeä ja surra?

GURNEMANZ:

Sa näät, ettei oo niin.
Ah, syntisen nyt kyynelhelmet
kuin lähde kumpuaa,
ne kasteen maahan saa,

niin kaikki kasvaa, karttuu.
Nyt yhtyy luodut ilohon,
kun uhri tehty Vapahtajan on,
ne toivoin ristiin tarttuu.
Hänt' itseään ei niiden katse kohtaa,
siks' silmänsä ne ihmiskuntaan luo,
tään tie pois synnin yöstä päivään johtaa,
niin Herran uhri pyhäksi tehnyt on;
jo huomaa yrtit, jotka maassa hohtaa,
heit' jalka tallaa ei nyt ihmisten,
nääh, niin kuin Herra meitä armahtaa,
suo avun meille taivaisen,
niin ihmisetkin vuorostaan
käy heitä säästäen.
On, niin kuin niiden kiitos sois,
ne kukoistaa ja kuoloon käy,
on niiden synty pesty pois,
tahraa ei luonnossa nyt näy!

(Kundry kohottaa vakavana kyöneleiset silmänsä Parsifaliin.)

PARSIFAL:

Ma näin: ne kuihtui;
mi kukki kerran: ne kaipaako nyt luokse Herran?
Sun kyönelees
myös siunaukseksi puhkee:
Sä itket, nääh,
tuo kenttä uhkee!

(Suutelee Kundrya otsalle. Alkaa kuulua kaukaista kellojen soittoa.)

GURNEMANZ:

Kellot soi, jo hetki löi.
Suo Herra palvelijas sua johtaa!

(Kundry ja Parsifal lähtevät seuraamaan Gurnemanzia kohti Graalin linnaa. Maisema muuttuu vähitellen, kallioseinämät avautuvat ja näkyviin tulee Graalin linnan sali, kuten ensimmäisessä näytöksessä. Titurelin arkku kannetaan sisään, samoin sairasvuoteella lepäävä Amfortas, ja lopuksi verhottu Graalin lipas.)

RITARIT, 1. KULKUE:

Näin arkussaan ja voimassaan
me Graalin saatamme tänne,
ket' arkun synkän kätkemää
te surren kannatte noin?

RITARIT, 2. KULKUE:

On sankar'vainaja arkussaan,
mies hengen voimakkaan,
jumaluus ol' kerran suojassaan:
Titurel jätti tään maan.

RITARIT, 1:

Ken kaatanut on urhon ylvähän,
ken korkeimman suojan?

RITARIT, 2:

län painavan alle sortui hän,
kun ei Graalin ihmettä nähnyt.

RITARIT, 1:

Miks saanut ei Graalin voimaa
hän nähdä?

RITARIT, 2:

On syy seurassanne,
tuo hoivaaja itse.

RITARIT, 1:

Tänne tullut on hän,
viel' ainoan kerran,
tään viime kerran
täyttää hän toimensa tahtoo.

Kerran viimeisen!

(Tenorit)

Ah, vain kerta tää
sulle sallittu on! Vain kerta tää!

(Bassot)

Kurja!

Sä vartija Graalin,
kerta tää sulle sallittu on.

Vain kerta tää!

RITARIT, 2:

(Bassot)

Kurja!

Sa vartija Graalin!
Sulle tää sallittu on,
vain kerta tää sulle sallittu on!

Vain kerta tää!

(Tenorit)

Ah, vain kerta tää!

Sulle sallittu on
vain kerta tää!

AMFORTAS:

(Kohottautuu hieman.)

Oi taatto!

Siunatuin sa oot sankareista!

Sä puhtain,

ken kuulit enkelten äänen!

Ma vartosin kuolemaa,

oon sun loppus syy!
Ah, kohta taivaat näät loistossaan,
itse Herran nähdä saat,
rukoile Hältä, että uhrinsa voima
tämän kerran vielä soisi veljille virvoituksen,
näin heille elon uuden, mut mulle kuolon jo tois!
Tois kuolon... armo ainut!
Jo vaimenna vaiva ja sammu poltto,
mi kalvain jäytää sydäntäin!
Oi taatto!

Sua huudan,
puolestain pyydä Hältä:
"Oi Herra, pojalleni rauha suo."

RITARIT, 2:

(Lähestyvät Amfortasta)

Nyt ilmoille Graal!

Nyt ilmoille Graal!

Se käsky on isäs,
se tee! Se tee!

RITARIT, 1:

Toimeesi ryhdy!

Toimeesi ryhdy!

Se tee! Se tee!

AMFORTAS:

(Syöksyy ritarien joukkoon.)

Ei, en voi! Haa!

Mä kuoleman varjot jo tunnen,
vielä kerran tulvisko tuskien vuo?

Mielettömät!

Ken elämään minut käskee?

Te mulle kuolema suokaa!

Täss' olen, te näätte haavan tään!

Sen veri vuoto mun myrkyttää.

Nyt säilät maalle!

Tänne ne syöskää,

ain, ain, kahvahan!

Nyt! Te urhot,

kuolema mulle te antakaa!

Kai silloin teidät Graalkin armahtaa!...

(Parsifal, Gurnemanz ja Kundry ovat ilmestyneet huomaamatta ritarien joukkoon. Parsifal astuu esiin ja koskettaa keihään kärjellä Amfortaan kylkeä.)

PARSIFAL:

Voi haavan sulkea vain keihäs tää:

se haavan myöskin löi.

(Pyhä onni loistaa Amfortaasta, hän horjuu, Gurnemanz tukee häntä.)

Jo armon ja rauhan syömes sai.

Nyt käyn sun tointas hoitamaan.

Ma siunaan suuren vaivas,

mun säälin' synnyttäin,

se saattoi tiedäntään,

herättäin lapsen tään!

(Astuu keskelle ja kohottaa keihään ylös.)

Pyhän peitsen näin

ma jälleen teille tuon!

Oi ihme kaikkein ihmeitten!

Mi sammutti sun haavas palon,

sen hohteessa nään hurmeen valon,

se kaipaa luo kirkkahimman lähteen,

mi peittyi Graalin verhon alle.

Hän vapahtakaa peitostaan:

Nyt ilmoille Graal arkustaan!

(Parsifal nousee portaat alttaripöydän eteen. Pojat ovat ottaneet Graalin esiin. Parsifal polvistuu hiljaiseen rukoukseen. Vähitellen Graal alkaa loistaa ja valonsäde lankeaa korkeudesta.)

RITARIT, 1, ALTOT KUPOLIN KESKITASANTEELTA JA SOPRAANOT AIVAN YLHÄÄLTÄ:

Herran armo koitti!

RITARIT, KNAAPIT, ALTOT JA SOPRAANOT:

Hän itse rauhan voitti!

(Graal hehkuu kirkkaimmillaan. Valkoinen kyyhky laskeutuu kupolin korkeuksista ja jää Parsifalin yläpuolelle. Kundry katsoo Parsifalia ja vaipuu maahan – kuolleena. Amfortas ja Gurnemanz polvistuvat Parsifalin eteen, joka liikuttaa Graalia ritariston yllä. Hidas esirippu.)